

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060206

DOM
2015-11-02
Stockholm

Mål nr
P 2293-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-02-19 i mål nr P 6400-14, se bilaga

KLAGANDE

1. J K

2. A G

Ombud för 1-2: G W P

MOTPARTER

1. Myndighetsnämnden miljö och bygg i Ludvika kommun
771 82 Ludvika

2. K J

SAKEN

Bygglov för tillbyggnad av enbostadshus med garage/carport på fastigheten X i Ludvika kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. K J avvisningsyrkande avslås.
2. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Myndighetsnämnden miljö och bygg i Ludvika kommuns beslut den 26 juni 2014, dnr 2014-000416, att bevilja bygglov.

Dok.Id 1229014

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

J K och **A G** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med ändring av underinstansernas avgörande ska upphäva bygglovsbeslutet.

Myndighetsnämnden miljö och bygg i Ludvika kommun (nämnden) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

K J har i första hand yrkat att överklagandet ska avvisas. Han har i andra hand motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

J K och **A G** har vidhållit vad som tidigare anförts.

Nämnden har vidhållit vad som tidigare anförts.

K J har anført i huvudsak följande. Överklagandet har inte gjorts inom rätt tid. Han har ingivit en ny bygglovsansökan till Ludvika kommun med begäran om ändring i det fysiska utförandet av byggnationen, vilket ännu inte avgjorts i nämnden. I F G fastighet är under försäljning och så snart hon inte längre har lagfart upphör hon att vara sakägare. Formuleringar i TNC och Svensk Standard har ingen rättslig verkan. De rättsfall som klaganden hänvisar till utgör inte heller något stöd för talan då de ligger på avlägsna platser i landet med helt annan trafik och byggnadsstil.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL*Processuella frågor*

J K och A G, som förvärvat fastigheten Y av I F G, har under handläggningen i Mark- och miljööverdomstolen uppgett att de önskar överta I F G talan. J K och A G har i egenskap av nya ägare till grannfastigheten rätt att överta den tidigare

ägarens talan. Att de ännu inte erhållit lagfart på sin fastighet saknar betydelse i denna del (jfr RÅ 1995 ref. 50).

Överklagandet, som J K och A G övertagit, inkom till mark- och miljödomstolen den 11 mars 2015. Enligt mark- och miljödomstolens bedömning har överklagande skett i rätt tid. Mark och miljööverdomstolen saknar lagliga förutsättningar att överpröva mark- och miljödomstolens bedömning i denna fråga.

Någon annan grund för att J K och A G överklagande ska avvisas har inte framkommit. K J avvisningsyrkande ska därför avslås.

Är byggnationen förenlig med detaljplanen?

Fastigheten omfattas av en stadsplan antagen 1941, vilken enligt övergångsbestämmelserna till nya plan- och bygglagen (2010:900), PBL, gäller som en detaljplan antagen med stöd av den äldre plan och bygglagen (1987:10), ÄPBL. Vid bedömning av åtgärdens förenlighet med detaljplanen ska därför detaljplanens bestämmelser tolkas utifrån ÄPBL och plan och byggförordningen (1987:383), ÄPBF.

Av planbestämmelserna framgår bl.a. att området får bebyggas med fristående hus. Endast en huvudbyggnad får uppföras jämte ett uthus under förutsättning att byggnadsnämnden finner detta förenligt med tomtens och kvarterens enhetliga och lämpliga bebyggande. Den sammanlagda arean av byggnaderna på en tomt får inte uppta mer än en femtedel (1/5) av tomtens areal. Uthus eller annan dylik byggnad får uppta högst en yta om en tredjedel (1/3) av huvudbyggnadens. Hus med beteckningen ”II” får inte uppföras till en större höjd än 7,6 meter.

Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning att huvudbyggnaden inte strider mot planbestämmelsen om högsta tillåtna byggnadshöjd.

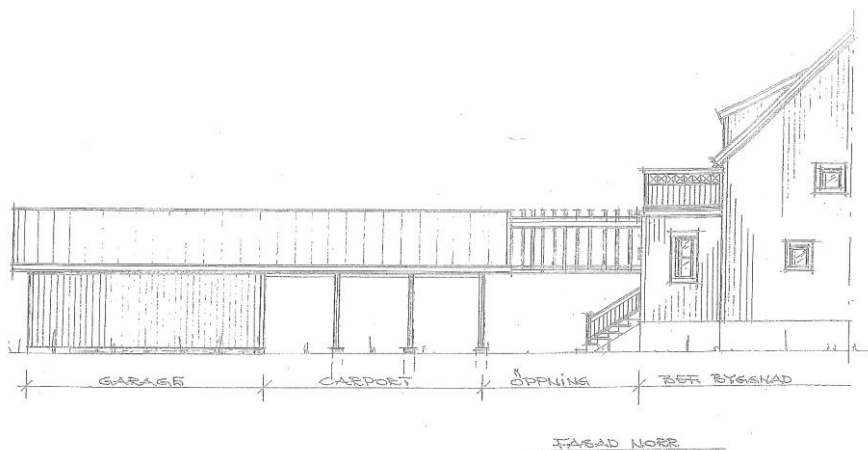
Frågan i målet är om den ansökta åtgärden bestående av uppförande av garage, carport och spaljétag ska anses utgöra en tillbyggnad till huvudbyggnaden eller en separat komplementbyggnad. Mark- och miljööverdomstolen har att pröva målet med utgångspunkt i de till lovbeslutet hörande handlingarna och inom ramen för den

prövning som skett i underinstanserna. Att en ny ansökan om bygglov getts in till nämnden kan därför inte beaktas i detta mål.

Begreppet tillbyggnad definieras i 1 kap. 4 § PBL som ”ändring av en byggnad som innebär ökning av byggnadens volym”.

Åtgärden som bygglov söks för omfattar funktionerna garage och carport samt en konstruktion som på de ritningar som tillhör bygglovsbeslutet benämns dels ”spaljétag”, dels ”skärmtak”. Denna konstruktion ansluter på ena sidan till huvudbyggnaden och på den andra sidan till den del av åtgärden som betecknas carport. Av ritningarna framgår att konstruktionen består av två ca fyra meter långa limträbalkar. Ovanpå och vinkelrätt mot dessa längsgående balkar är smala ribbor glest utlagda med ca tre decimeters mellanrum. Att byggnationen har ett tak är enligt praxis en avgörande faktor för att bedöma åtgärden som en tillbyggnad. (jfr RÅ 1999 ref. 53, RÅ 2009 ref. 67 I-III, MÖD P 2070-14.) En fråga i målet blir därför om den ovan beskrivna konstruktionen bedöms vara ett tak i den mening som avses i praxis. Begreppet tak är inte definierat i plan- och bygglagstiftningen. Under sådana omständigheter har man i praxis tagit ledning av hur ett begrepp definieras i Terminologicentrum TNC, Plan- och byggtermer 1994. Där definieras ”yttertak” som ”en byggnadsdel som uppåt avgränsar en byggnad till skydd mot yttre klimat”. Aktuell konstruktion kan närmast betecknas ”pergola” och kan inte sägas utgöra ett klimatskydd.

Åtgärden så som den redovisas i bygglovshandlingarna

Mot denna bakgrund finner Mark- och miljööverdomstolen att konstruktionen inte utgör ett tak. Detta medför att den ansökta åtgärden i dess helhet inte kan anses vara en tillbyggnad till huvudbyggnaden. Åtgärden innebär istället att en komplementbyggnad och en ovan beskriven konstruktion uppförs. Komplementbyggnaden har en byggnadsarea (BYA) på 65,2 m² medan konstruktionen inte medför tillkommande BYA enligt Svensk Standard (SS21054:2009).

Är avvikelsen liten och förenlig med planens syfte?

Frågan om avvikelsen kan godtas enligt 9 kap. 31 b § PBL har inte prövats av underinstanserna. I det nu aktuella fallet överskrids emellertid den högsta tillåtna arean för uthus i så stor utsträckning att det enligt Mark- och miljööverdomstolen saknas förutsättningar för att bedöma avvikelsen som liten, varför det inte finns anledning att återförvisa målet till nämnden för prövning i denna del.

Mot bakgrund av ovanstående ska underinstansernas avgöranden upphävas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv och Eywor Helmenius, referent, tekniska rådet Maria Lotz samt tf. hovrättsassessorn Solmaz Fadai Vikström.

Föredragande har varit Marie Eiderbrant.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-02-19
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 6400-14

KLAGANDE
I F G G

Ombud: G W P

MOTPARTER

1. Myndighetsnämnden miljö och bygg i Ludvika kommun
771 82 Ludvika
2. K J

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut den 10 oktober 2014 i ärende nr 403-8168-2014, se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för tillbyggnad av enbostadshus med garage/carport på fastigheten X i Ludvika kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 394595

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

BAKGRUND

Myndighetsnämnden miljö och bygg i Ludvika kommun (nämnden) beslutade den 26 juni 2014 att bevilja bygglov för tillbyggnad av enbostadshus med carport/garage på fastigheten X i Ludvika kommun. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Dalarnas län (länsstyrelsen) som i beslut den 10 oktober 2014 avslog överklagandet.

I F G, ägare till fastigheten Y, har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

I F G har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska upphäva det överklagade bygglovsbeslutet.

Till stöd för sin talan har hon anfört i huvudsak följande.

Lovet gäller en tillbyggnad. Om det skulle ha varit en tillbyggnad, så har varken nämnden eller länsstyrelsen brytt sig om att befintlig huvudbyggnad strider mot detaljplanens bestämmelser om största tillåtna byggnadshöjd. Lovet borde ha föregåtts av en bedömning och förklaring om befintlig avvikelse är en godtagbar liten avvikelse. En sådan förklaring få avse endast en liten avvikelse som är förenlig med planens syfte (jmf. 8 kap. 17 a § äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL).

Överskriden byggrätt för uthus förtegs av nämnden och länsstyrelsen bortsåg från detta allvarliga fel. Tilltänkt komplementbyggnad består av ett av väggar omslutet garage med yttermått 6 x 6,5 m (=39 kvm) som skulle sammanbyggas med en carport som är öppen åt tre sidor och har mått 6 x 4,2 m (=25,2 kvm) enligt utskrivna mått. Sammantaget får uthusbyggnaden då 64,2 kvm byggnadsarea (BYA). Därav har garaget 39 kvm bruttoarea (BTA) och carporten är ett skärmtak

med 25,2 kvm öppenarea (OPA). Öppenarea konstituerar inte någon byggnadsvolym (BTA) men däremot en byggnadsarea (BYA).

I Plan- och byggtermer 1994, TNC 95, utgör garage och carport definitionsmässigt en egen byggnad och är inte en tillbyggnad till huvudbyggnaden, vilket gör lovbeslutet felaktigt. Nämnden har medgett ett uthus som strider mot gällande plan och som inte är en liten avvikelse.

I Kammarrätten i Göteborgs dom den 22 maj 2001, mål nr 6878-1999 var huvudfrågan om en altan som har en överbyggnad av öppet raster skulle inräknas i byggnadsarean eller inte. Rastertaket i förevarande fall utgör inte ens en byggnad och då kan det inte vara en del av en tillbyggnad med väggar och tak som medför att den tillbyggda delen upptar BTA och är en volym.

I praxis har uttalats att vid beräkningen av en byggnads volym medräknas endast byggnadens slutna delar och exempelvis inte balkonger eller takaltaner och att en överbyggnad som ansluter till ett balkong- eller terrassutrymme får anses som en tillbyggnad även om delar av balkong- eller terrassutrymmet också fortsättningsvis är öppna i höjd- eller sidled (RÅ 1999 ref. 53).

Med tillbyggnad avses i ÄPBL, enligt praxis, sådana åtgärder som syftar till att öka en byggnads volym oavsett i vilken riktning det sker. Vid beräkning av en byggnads volym medräknas således normalt endast byggnadens av väggar, golv och tak omslutna delar och inte t.ex. balkonger eller terrassutrymmen. Sker en inglasning av en balkong får detta anses innebära att en tillbyggnad sker i den mening som avses i 8 kap. 1 § ÄPBL. Likaså uppkommer en volym om utrymmet under en altan bekläds med brädor som blir till en vägg runt utrymmet.

Det rastertak som pergolan i förevarande fall avses ha är inte att bedöma som en tillbyggnad, därför att en tillbyggnad ska innebära en volymökning. Med volymökning avses att en av väggar och tak omsluten byggandsarea tillkommer. Just omslutningen av tak och väggar är helt avgörande för om en byggnad har

bruttoarea eller öppenarea. Om det, som i fallet pergolan, inte finns ett tak så är det inte ens en byggnad som man enligt 1 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, kan uppehålla sig i. Det är därför anmärkningsvärt att varken nämnden eller länsstyrelsen visar sig ha elementära kunskaper om vad som är innebörden av BYA, BTA och OPA enligt Svensk Standard, SS 21054:2009.

En tillbyggnad kan aldrig omfatta en volym som inte i form av BTA har en gemensam fasad så att tillbygganden sammanhänger med den ursprungsbyggnad som byggs till. Om det bara görs ett uppehåll i den sammanhängande volymen i form av skärmtak mellan ursprungsbyggnaden och en annan volym, i detta fall en komplementbyggnad, så sammanhänger inte byggnaderna volymsmässigt som bruttoarea och då är garaget och carporten inte en tillbyggnad. Om ett skärmtak, ett plank eller en mur som kopplar samman byggnader så upptar skärmtaket en byggnadsarea som enligt SS 21054:2009 benämns öppenarea (OPA) men definitivt inte bruttoarea. Med ett sammankopplande skärmtak eller plank kan en volym kopplas samman med en annan volym utan att ha någon gemensam volym och då kan inte den ena anses vara en tillbyggnad till den andra.

DOMSKÄL

Rättslig reglering m.m.

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

För fastigheten X gäller en stadsplan från år 1941. Av planbestämmelserna framgår bl.a. att området får bebyggas endast för bostadsändamål och med fristående hus. Endast en huvudbyggnad får uppföras jämte ett uthus under förutsättning att byggnadsnämnden finner detta förenligt med tomtens och kvarterens enhetliga och lämpliga bebyggande. Sammanlagda arealen av byggnaderna på en tomt får inte uppta mer än en femtedel (1/5) av tomtens areal. Uthus eller annan dylik byggnad får uppta en yta motsvarande högst en tredjedel (1/3) av huvudbyggnadens. Byggnaden får inte byggas högre än 7,6 m och inte innehålla mer än två våningar. Vind får inredas.

Befintlig byggnad

I F G har gjort gällande att eftersom huvudbyggnaden är planstridig på så sätt att den överstiger den i planen tillåtna högsta byggnadshöjden skulle bygglov inte ha beviljat utan istället skulle en förklaring om att befintlig avvikelse godtagits ha gjorts.

Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning att högsta tillåtna byggnadshöjden för fastigheten är 7,6 m och att huvudbyggnaden således överensstämmer med detaljplanen. Beviljandet av nuvarande lov har alltså inte förutsatt en sådan förklaring som I F G har gjort gällande.

Sökt åtgärd

Fastigheten X har en totalarea om 954 kvm innebärande att den sammanlagda arealen som får bebyggas på tomten inte får vara större än 190,8 kvm.

Huvudbyggnaden på fastigheten är ca 84,4 kvm. Garaget är 39 kvm stort och carporten har en byggnadsarea om 25,2 kvm. Spaljétaket som sammanbinder huvudbyggnaden och carporten är ca 13 kvm. Den sökta åtgärden omfattar alltså totalt ca 77 kvm yta. Byggnationens sammanlagda yta på tomten skulle, med den sökta åtgärden inkluderad, uppta ca 161,4 kvm.

Den huvudsakliga frågan i målet är om konstruktionen som omfattar garage, carport och spaljétag kan anses genom spaljén vara sammanbyggd med huvudbyggnaden och således utgöra en tillbyggnad eller om konstruktionen ska betraktas som en separat komplementbyggnad till huvudbyggnaden.

I F G har anfört att spaljétaket utgör öppenarea innebärande att huvudbyggnadens volym inte utökas, varför garage och carport inte kan anses vara anslutna till huvudbyggnaden på ett sådant sätt att de utgör tillbyggnad. Vid ett sådant förhållande ska garage och carport betraktas som en planstridig åtgärd eftersom deras yta upptar mer än en tredjedel av huvudbyggnadens yta. Länsstyrelsen har gjort bedömningen att den sökta åtgärden ger intryck av att vara en tillbyggnad och innebär en volymökning.

Aktuellt spaljétag består av liggande och stående limträbjälkar och har utformats på så sätt att de stående bjälkarna delvis täcker långsidorna nedåt till samma nivå som carportens sidovägg i söder. Spaljétaket är sammanbyggt med huvudbyggnadens och carportens fasad. Bjälkarna sitter relativt tätt och formar en till synes kraftig konstruktion. Omfattningen av konstruktionen medför att den kan uppfattas som ett tak och ger ett visuellt intryck att vara en tillbyggnad som innebär en volymökning. Vid detta förhållande instämmer mark- och miljödomstolen i länsstyrelsens bedömning att den sökta åtgärden får anses utgöra en planenlig tillbyggnad och i övrigt uppfyller de övriga krav som ställs enligt 9 kap. 30 § 1 st. PBL. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV 427)

Överklagande senast den 12 mars 2015. Prövningstillstånd krävs.

Anna Adolfsson Hall

Kristina Littke

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Anna Adolfsson Hall, ordförande, och tekniska rådet Kristina Littke. Föredragande har varit beredningsjuristen Julia Jourak.